

**การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของ
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่**

**The People's Participation and model Participation Affecting Local
Development of Wang Chin District Community
Development Office Phrae Province**

สุวิกรานต์ เขมิต*

Suwikran Khamed

ธเนศพล อินทร์จันทร์

Thanetphon Inchan

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Master of Public Administration,

Public Administration field, Faculty of Public Administration, Phitsanulok University

Corresponding author, e-mail: adm.pk.2527@gmail.com*

วันที่รับบทความ (Received): 12 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised): 26 มีนาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted): 4 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อยู่ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ จำนวนทั้งหมด 5478 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 373 คน ใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46 ปีขึ้นไป มีระดับประถมศึกษา มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-15,000 บาท การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับ มาก และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับ มาก ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัว ได้แก่ การมีส่วนร่วม และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

The research on public participation and participation patterns affecting local development of Wang Chin District Community Development Office, Phrae Province aims to study the level of public participation and participation patterns in local development of Wang Chin District Community Development Office, Phrae Province and to compare public participation and participation patterns affecting local development of Wang Chin District Community Development Office, Phrae Province by collecting data from a sample group of people in Wang Chin District, Phrae Province, totaling 5478 people, 373 samples were obtained using Taro Yamane's formula by using descriptive statistics including mean, percentage and standard deviation.

The research results found that most of the sample were female, aged 46 years and over, had primary school education, were self-employed, and had an average monthly income of 10,001-15,000 baht. The public participation in local development of Wang Chin District Community Development Office was at a high level overall, and the public participation patterns in local development of Wang Chin District Community Development Office were at a high level overall. The analysis results concluded that the two variables, namely participation and the public participation model has a positive relationship with local development of Wang Chin District Community Development Office, Phrae Province, with statistical significance at 0.05.

Keywords: Participation, Public participation model, Local development.

บทนำ

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ การมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเสมือนสะพานเชื่อมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารปกครองประเทศอย่างจริงจัง โดยการดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความรู้ความสามารถ

ความรับผิดชอบของประชาชน ตลอดจนนำไปสู่การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ เพื่อนำสู่การร่วมกันกำหนดนโยบายสาธารณะและนำไปสู่การร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน (นัชชา ทิพนเตร, 2565) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่นจะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง และลดความขัดแย้งต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน ภาครัฐจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น หลักการในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเริ่มมาจาก

บทเรียนของความล้มเหลวในการพัฒนาชุมชน ชนบท ที่ไม่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาแบบยั่งยืน

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับและหลายวิธีซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา เช่น การรับฟังความคิดเห็น การเกี่ยวข้อง หรือการสร้าง ความร่วมมือหรือการเสริมอำนาจแก่ประชาชน ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่าย และความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความรู้ความสามารถความรับผิดชอบของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบของประชาชน เมื่อเกิดการพัฒนาลักษณะแบบประชาชนมีส่วนร่วม ก็จะเกิดการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (good governance) ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง โครงการ กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตรงตามความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดพลัง ทำให้เกิดความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว นำความเจริญมาสู่ประเทศชาติ (วัชรภรณ์ พรหมพลเมือง และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง, 2559); (นัชชา ทิเนตร, 2565)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เป็นหน่วยงานท้องถิ่นหนึ่งยังส่งเสริมในการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เป็นสำนักงานอำเภอวังชิ้น ปัจจุบันอำเภอวังชิ้นมี 7 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลวังชิ้น ตำบลแม่ป้าก ตำบลนาพูน ตำบลสรอย ตำบลป่าสัก ตำบลแม่พุง และตำบลแม่เก็ง มีประชากร จำนวน 45,372 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2566) ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2552 มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมรูปแบบการมีส่วนร่วม และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ซึ่งประชากรชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขายและบริการร้อยละ 15 รับจ้างร้อยละ 5 และรับราชการร้อยละ 1 จากสภาพเศรษฐกิจในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น ประกอบอาชีพหลักได้ 2 ประเภท คือ การเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ และการอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับผลผลิตทางการเกษตรในตำบล ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรในตำบลจะมีส่วนทำให้การพัฒนาชุมชน เป็นในทิศทางที่ประชาชนต้องการ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันระหว่างประชาชนในท้องถิ่นและเทศบาล ที่สามารถสร้างความรู้สึกสำนึกในท้องถิ่น การปลูกฝังความเป็นเจ้าของพื้นที่ ที่พร้อมจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่เป็นหน่วยงานท้องถิ่นหนึ่งที่มีประชากรจำนวนมาก และมีประชากรกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งคนต่างพื้นที่เข้ามาทำงาน และคนในพื้นที่เองก็ออกไปทำงานต่างถิ่นเหลือไว้เพียงผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้าน และทั้งยังขาดความไม่ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของประชาชน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของตน ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นยังขาดการชักจูงและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จากสภาพการณ์ดังผู้วิจัยกล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เพื่อนำระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมมาปรับใช้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางให้การพัฒนาการพัฒนาท้องถิ่นสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อยู่ในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ประชากรกลุ่ม ตัวอย่าง 373 คน จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นของประชาชน ผลการวิเคราะห์

โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการรับฟังความคิดเห็น ด้านการเข้ามามีบทบาท ด้านความร่วมมือ และด้านการเสริมอำนาจ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพชีวิตประชาชน ด้านระบบการศึกษา บำรุงศาสนา สืบสาน วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอาชีพประชาชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ในครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน โดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

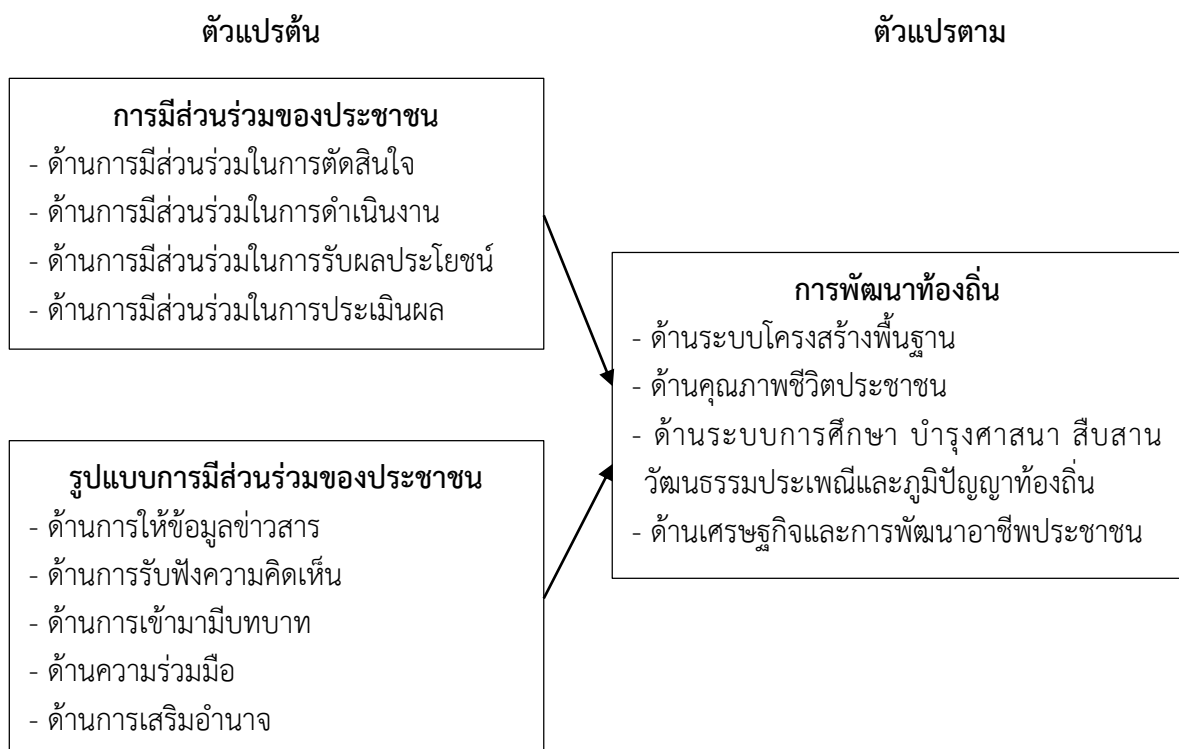
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ สถิติเชิงพรรณน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ทดสอบด้วยสถิติ Independent Sample t-Test ในกรณีที่ตัวแปรอิสระไม่เกิน 2 กลุ่ม และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมากกว่า 2 กลุ่ม และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Least significant difference test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 และเพศชาย จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 มีอายุระหว่าง 46 ปีขึ้นไป มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20 มีระดับประถมศึกษา จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-15,000 บาท จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, S.D.= 0.79) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านการประเมินผล ($\bar{x} = 3.93$, S.D.= 0.89) รองลงมาเป็นด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.84$, S.D.=0.85) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.76$, S.D.= 1.16) และสุดท้ายด้านการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.60$, S.D.= 0.99) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น ทั้ง 5 ด้านในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับ มาก ($\bar{x} = 3.79$, S.D.= 0.65) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการมีอำนาจ ($\bar{x} = 3.91$, S.D.= 0.78) รองลงมาเป็นด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{x} = 3.84$, S.D.= 0.91) ด้านการมีบทบาท ($\bar{x} = 3.78$, S.D.= 0.89) ด้านความคิดเห็น ($\bar{x} = 3.74$, S.D.= 0.90) และด้านการร่วมมือ ($\bar{x} = 3.68$, S.D.= 0.87) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

การพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D.= 0.81) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{x} = 4.06$, S.D.= 0.92) รองลงมาเป็น ด้านระบบการศึกษา บำรุงศาสนา สืบสานวัฒนธรรมประเพณี ($\bar{x} = 4.09$, S.D.= 0.92)

ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน ($\bar{x} = 4.04$, S.D.= 0.96) และด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอาชีพประชาชน ($\bar{x} = 3.99$, S.D.= 0.93) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วม มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

การมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ มีค่า Sig เท่ากับ .00 สรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัว ได้แก่ การมีส่วนร่วม และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ทำให้สมมติฐานได้รับการยอมรับ ซึ่งหากตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กัน ค่า VIF จะมีค่าเป็น 1 จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.551 ซึ่งค่า VIF มีค่าไม่เกิน 10 (Stevens, 2009) และค่าการยอมรับ (Tolerance) อยู่ระหว่าง .645 โดยตัวแปรอิสระที่เหลือมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยไปจนถึงปานกลาง

สรุปผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ สามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ค่า Sig. ที่ได้จากการทดสอบมีค่าเป็น .00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

VIF (Variance Inflation Factor) มีค่าระหว่าง 1.551 ซึ่งต่ำกว่า 10 ตามที่มีการกำหนดเกณฑ์ไว้ในงานวิจัยของ Stevens (2009) ทำให้สามารถยืนยันได้ว่าไม่มีปัญหาการเกิดมัลติคอลิเนียริตี้ในข้อมูล

Tolerance มีค่าระหว่าง 0.645 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่เหลือในระดับน้อยถึงปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นและมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย จะส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

การยอมรับสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานที่ว่า การมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น จึงสามารถยอมรับสมมติฐานได้

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลบวกต่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ และตัวแปรที่เกี่ยวข้องไม่มีปัญหาความสัมพันธ์สูงเกินไป ซึ่งทำให้ผลการวิเคราะห์นี้มีความน่าเชื่อถือ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46 ปีขึ้นไป มีระดับประถมศึกษา มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-15,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรนนท์ กลั่นทปฺระ และปฎิภาณ ชัยเสนา (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ศึกษาตามเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวิทย์ สิทธิณิสัยสุข (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สมรส รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ แตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชิ้น ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินผล ร่องลงมาเป็นด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินงาน และสุดท้ายด้านการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิณณทัต บณขุนทด และคณะ (2562) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

ชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และงานวิจัยของ พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณานวิน) (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรพงศ์ พูลสวัสดิ์ และคณะ (2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชัน ทั้ง 5 ด้านในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีอำนาจ รองลงมาเป็นด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีบทบาท ด้านความคิดเห็น และด้านการร่วมมือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระกิตต์ เอกอัครวิจิตร (2566) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Spectrum) 5 ระดับ คือ ระดับให้ข้อมูลข่าวสาร ระดับรับฟังความคิดเห็น ระดับเข้ามามีบทบาท ระดับสร้างความร่วมมือและระดับเสริมพลังอำนาจ

4. การพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นด้านระบบการศึกษา บำรุงศาสนา สืบสานวัฒนธรรมประเพณี ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาอาชีพประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิณณทัต บนขุนทด และคณะ (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรพงศ์ พูลสวัสดิ์ และคณะ (2564) แนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของประชาชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

5. การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนฯ อยู่ระดับเข้มแข็งมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน กระบวนการจัดการชุมชน การมีส่วนร่วม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลทางบวกต่อความเข้มแข็งของชุมชนฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัชชา ทิพนตร (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม

ของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ มณี (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่า การวิจัยนี้ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลำลูกขัน จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมุ่งเน้นที่การประเมินผล การรับผลประโยชน์ การดำเนินงาน และการตัดสินใจตามลำดับ รูปแบบการมีส่วนร่วมก็มีแนวโน้มสูงในหลายด้าน เช่น การมีอำนาจ การให้ข้อมูลข่าวสาร การมีบทบาท และความคิดเห็น การพัฒนาท้องถิ่นได้รับผลกระทบในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา การบำรุงศาสนาและวัฒนธรรม คุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากผู้ศึกษาในพื้นที่ต่างๆ นอกจากนี้ การทดสอบสมมติฐานยังพบว่า มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น

องค์ความรู้ที่ได้

การศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลำลูกขัน จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยสามารถจัดทำเป็น ตารางเปรียบเทียบเพื่อแสดงผลลัพธ์ได้ โดยแบ่งเป็น 2 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอลำลูกขัน จังหวัดแพร่

ด้าน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น
การตัดสินใจ	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันในโครงการต่างๆ	ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนจนถึงการปฏิบัติจริง
การดำเนินการ	การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม	การลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ เช่น การปลูกป่า หรือการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน
การตรวจสอบและประเมินผล	การติดตามผลและประเมินผลโครงการ	ประชาชนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลกระทบจากโครงการต่างๆ เช่น การตรวจสอบคุณภาพน้ำ
การสนับสนุนทรัพยากร	การสนับสนุนในด้านทรัพยากรหรือการมีส่วนร่วมในโครงการ	การบริจาคทรัพยากร เช่น เวลา เงินทุน หรือวัสดุในการพัฒนาโครงการ
การสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูล	การมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูล	การประชาสัมพันธ์หรือการจัดกิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลให้กับชุมชน เช่น การจัดประชุมหรือเวิร์กช็อป

การเปรียบเทียบนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมของการมีส่วนร่วมที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ดังกล่าว และยังสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาโครงการในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงระดับความเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วม สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานด้านพัฒนาท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ระดับมาก เพื่อรับทราบถึงปัญหาและความต้องการที่ประชาชนกลุ่มต้องการให้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในแต่ละกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ ในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลในด้านบทบาทหน้าที่ในหมู่บ้านชุมชน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าประชาชนจะทำให้มีความเข้าใจความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

3. แบบสอบถามการวิจัยในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อาชีพ ควรเพิ่มตัวเลือกของผู้ว่างงาน/ไม่มีงานทำ เนื่องจากการลงพื้นที่จริงและพบว่า มีประชาชนบางส่วนที่ไม่มีงานทำหรืออยู่ระหว่างว่างงาน

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเอ พรินต์.
- คำนิง สิงห์เอี่ยม. (2560). รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. 13(1), 343-359.
- นัชชา ทิพนตร. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา มหาวิทยาลัยปทุมธานี. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*. 9(8), 395-413.
- ปณณทัต บนขุนทด, ริริ์ พิมมานุรักษ์, ธนัษพร หาได้ และ สันติ คู่กระสังข์. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬานาคร*. 6(1), 209-222.
- ปาริชาติ มณี. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทองจังหวัดชลบุรี. *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวิน). (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขารัฐประศาสนศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พีรพงศ์ พูลสวัสดิ์, ดิเรก นุ่นกล้า, ไพรัตน์ ฉิมหาด, สามิตร อ่อนคง. (2564). ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 6(2), 479-490.
- วัชรภรณ์ พรหมพลเมือง และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1*. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรัมย์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*. 11(1), 39-50.
- วีระกิตต์ เอกอัครวิจิตร, สุเนตร ธนศิลป์พิชิต, ไพฑูรย์ มาเมือง. (2566). รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง. *วารสารภักดีชุมพลปริทรรศน์*. 1(1), 22-32.
- สิริวิทย์ สิทธินิสัยสุข. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. *งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในภาคธุรกิจเอกชน*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2566). *การปกครองอำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ ข้อมูลประชากรอำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่*.แพร่: สำนักงานกรมการปกครองจังหวัดแพร่
- อรนันท์ กลั่นทุประ และปฏิภาณ ชัยเสนา. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอท่าใหม่. *วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ*. 5(2), 69-80.